

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

24 грудня 2019 року

м. Суми

№ 02-08/2144

Комунальне підприємство «Комбінат
благоустрою виконавчого комітету
Лебединської міської ради»

42200, Сумська обл., м. Лебедин,
вул. Гастелло, буд. 31

**Про припинення дій, які містять ознаки порушення
законодавства про захист економічної конкуренції**

У ході виконання Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – *Тервідділення*) доручення Голови Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 № 13-01/236 щодо здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які діють на ринках послуг у сфері поводження з побутовими відходами, *Тервідділенням* встановлено наступне.

Згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань комунальне підприємство «Комбінат благоустрою виконавчого комітету Лебединської міської ради» (42200, Сумська обл., м. Лебедин, вул. Гастелло, буд. 31, ідентифікаційний код юридичної особи – 21103589, далі – *КП «Комбінат благоустрою»*) є юридичною особою і здійснює, зокрема, такі види діяльності: інші види діяльності із прибирання (основний); збирання безпечних відходів; інша діяльність щодо поводження з відходами.

Отже, *КП «Комбінат благоустрою»* у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, і до нього можливе застосування положень цього Закону.

За інформацією Лебединської міської ради (лист від 26.04.2019 № 02-17/657), наданою на вимогу голови *Тервідділення* (лист від 08.04.2019 № 02-10/715), послуги з вивезення та захоронення твердих побутових відходів на території Лебединської міської ради надає *КП «Комбінат благоустрою»*, яке було визначене виконавцем вищезазначених послуг на підставі рішень Лебединської міської ради від 31.10.2017 № 498-МР «Про визначення комунального підприємства «Комбінат благоустрою виконавчого комітету Лебединської міської ради» надавачем послуг по м. Лебедину на здійснення вивезення

побутових відходів спеціально обладнаними для цього транспортними засобами та від 21.12.2018 № 761-МР «Про визначення комунального підприємства «Комбінат благоустрою виконавчого комітету Лебединської міської ради» надавачем послуг з вивезення побутових відходів спеціально обладнаними для цього транспортними засобами на території Лебединської міської ради».

Враховуючи, що КП «Комбінат благоустрою» надає послуги в межах власної території обслуговування, визначеної в адміністративному порядку органом місцевого самоврядування, споживачі не мають іншого шляху для отримання послуг з вивезення та захоронення побутових відходів (послуг з поводження з побутовими відходами), ніж отримувати їх у виконавця, визначеного Лебединською міською радою.

Таким чином, за результатами діяльності у 2018 році та поточному періоді 2019 року КП «Комбінат благоустрою» у значенні статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» має структурні ознаки суб'єкта господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з вивезення та захоронення твердих побутових відходів (послуг з поводження з твердими побутовими відходами) у територіальних (географічних) межах власної зони обслуговування в м. Лебедин.

Відносини у сфері послуг з поводження з побутовими відходами у досліджуваному періоді регулюються Законом України «Про відходи», Законом України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875-IV, Законом України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII, Правилами надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (далі – *Правила надання послуг*), іншими нормативно-правовими актами.

Згідно з частинами першою та другою статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875-IV, який був чинний до 01.05.2019, відносини між учасниками житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Учасниками у сфері житлово-комунальних послуг є власник, споживач, виконавець, виробник.

Аналогічні норми містяться в частині першій статті 6 та частині першій статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII, який набув чинності з 01.05.2019, відповідно до яких учасниками правовідносин у сфері надання житлово-комунальних послуг є: споживачі (індивідуальні та колективні), управитель та виконавці комунальних послуг; надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

Відповідно до пункту 3 частини другої статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875-IV та пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII виконавець комунальної послуги зобов'язаний підготувати та укласти зі споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання згідно з типовим договором.

Частиною 4 статті 179 Господарського кодексу України при укладенні господарських договорів на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Відповідно до частини 1 статті 203 Цивільного кодексу України зміст правочину не може суперечити цьому кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам суспільства, його моральним засадам.

Згідно з частиною 1 статті 648 Цивільного кодексу України зміст договору, укладеного на підставі правового акту органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторони (сторін) договору, має відповідати цьому акту.

Таким чином, КП «Комбінат благоустрою» зобов'язане укласти договори про надання послуг з вивезення побутових відходів (про надання послуг з поводження з побутовими відходами), які повинні відповідати типовому договору.

Тервідділенням проаналізовано надані КП «Комбінат благоустрою» договори, зокрема на прикладі:

- договору від 02.01.2019 № 02-01/19 про надання послуг з вивезення та захоронення твердих побутових відходів (ТПВ), укладеному з ТОВ «Укртрансспневматика»;

- договору від 21.01.2019 № 16 на збирання і захоронення відходів, укладеному з комунальним закладом Сумської обласної ради «Обласний дитячий багатопрофільний санаторій «Лебедина»;

- договору від 01.03.2017 № 176 про надання послуг з вивезення та захоронення твердих побутових відходів (ТПВ), укладеному з фізичною особою-підприємцем Яницькою Надією Дмитрівною.

За результатами проведеного аналізу укладених КП «Комбінат благоустрою» договорів Тервідділення встановило, що останні не відповідають типовому договору про надання послуг з вивезення побутових відходів (додаток 1 до *Правил надання послуг*) (далі – *Типовий договір*) та містять додаткові умови, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів даних послуг та понесення ними додаткових витрат, а саме:

1. Договори містять умови, відповідно до яких, у випадку невиконання або неналежного виконання зобов'язань замовником, останній сплачує штрафні санкції у розмірі подвійної облікової ставки НБУ, що діяла на момент невиконання зобов'язань.

Відповідно до частини першої статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII у разі несвоєчасного здійснення платежів за житлово-комунальні послуги споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі, встановленому в договорі, але не вище 0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу.

Разом з тим, стягнення із споживачів штрафних санкцій за невиконання та/або неналежне виконання договору не передбачене умовами *Типового договору*.

За інформацією КП «Комбінат благоустрою» (лист від 25.09.2019 № 80), наданою на вимогу голови Тервідділення (лист від 11.09.2019 № 02-10/1554) КП «Комбінат благоустрою» не нараховувало штрафні санкції споживачам послуг з вивезення побутових відходів.

2. Договори не містять повного переліку обов'язків КП «Комбінат благоустрою» як виконавця послуг, передбачених пунктом 22 *Типового договору*, зокрема:

- погодити із споживачем місце розташування контейнерних майданчиків, визначити їх кількість, необхідну для збирання побутових, великогабаритних і ремонтних відходів, перевіряти наявність таких майданчиків відповідно до розрахунків;

- обладнати контейнерні майданчики та забезпечувати утримання у належному санітарно-технічному стані контейнерів та контейнерних майданчиків у разі перебування їх у власності виконавця;

- збирати і перевозити відходи спеціально обладнаними для цього транспортними засобами;

- ліквідувати звалище побутових відходів у разі його утворення на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, проводити прибирання в разі розсипання твердих відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб;

- усувати факти порушення вимог щодо забезпечення належної якості послуг та вести облік претензій, які пред'являє споживач у зв'язку з невиконанням умов цього договору;

- прибувати протягом трьох годин на виклик споживача і усувати протягом 24 годин недоліки. У разі коли недоліки не усунено протягом трьох робочих днів, проводити відповідний перерахунок розміру плати.

Невнесення до *Договорів* положень *Типового договору* дає можливість *КП «Комбінат благоустрою»* порушувати права споживачів в частині отримання належної якості послуги, її оплати, отримання інформації від суб'єкта господарювання, своєчасного реагування на виклик.

Відсутність у договорі вищезазначених умов може призвести, зокрема, до того, що споживачі будуть змушені оплачувати послуги, які їм не надаються, надаються не в повному обсязі або надаються з порушенням строків їх надання.

Укладання *КП «Комбінат благоустрою»* із споживачами договорів про надання послуг з вивезення побутових відходів, які містять умову щодо застосування до споживачів штрафних санкцій, можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів даних послуг та понесення ними додаткових витрат у разі застосування зазначених вимог.

Дії *КП «Комбінат благоустрою»*, які полягають в укладанні із споживачами договорів про надання послуг з вивезення побутових відходів, положення яких не відповідають типовому договору про надання послуг з вивезення побутових відходів (додаток 1 до Правил надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070), містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем, шляхом:

- вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;
- встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Слід зазначити, що у зв'язку із внесенням змін до *Правил надання послуг*, з 01.05.2019 діючим є типовий договір про надання послуг з поводження з побутовими відходами (додаток до *Правил надання послуг*).

Виходячи із наведеного, та зважаючи на те, що дії *КП «Комбінат благоустрою»* не призвели до суттєвого обмеження конкуренції, не завдали значних збитків суспільству, керуючись статтями 12, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає *КП «Комбінат благоустрою»* такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Укласти із споживачами договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами відповідно до Типового договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у десятиденний строк з дня отримання.

Про результати виконання цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у п'ятиденний строк з дня їх виконання.

Разом із тим, доводимо до Вашого відома, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, провадження у справ не розпочинається.

Голова колегії

Є.М. Касьян

Члени колегії

В.М. Коваленко

С.В. Гусак

О.П. Нагорний